

Kind uit de strijd – de ervaringen van gezinsvoogd Janine Hendriks

De strijd tussen ouders kan zo hevig zijn dat een of beide ouders het belang van hun kind(eren) uit het oog verliezen. Voor onze jeugdbeschermers zijn juist deze zaken, geëscaleerde scheidingszaken, erg lastig om mee om te gaan. De manier waarop het kind omgaat met de scheiding staat voorop, maar hoe krijg je dat voor elkaar met twee vechtende ouders die hier geen oog voor lijken te hebben. Daarnaast wordt de jeugdbeschermers veel verweten. Ze zijn vaak partijdig in de ogen van een van de ouders, een van hen voelt zich benadeeld.

Om onze jeugdbeschermers handvatten te geven hebben we een methodiek ontwikkeld. ‘Kind uit de strijd’. Deze methodiek geeft de jeugdbeschermers handvatten als het gaat over de aanpak van geëscaleerde echtscheidingen wanneer de kinderrechter een ondertoezichtstelling heeft uitgesproken, omdat het kind vanwege de strijd (ernstig) in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. De methodiek kan daarnaast ook ingezet worden wanneer niet-vrijblijvende opvoedondersteuning aangewezen is, omdat een kind last heeft van de scheiding van zijn ouders. De methodiek focust op het versterken van dit kind.

“Als jeugdzorgwerker zie je al gauw het probleem en de mogelijke oplossingen, maar je moet het tempo volgen van het kind en zijn ouders en de verantwoordelijkheid om te komen tot oplossingen ook bij hen laten liggen. Je kunt niet te snel gaan en bijvoorbeeld omgang ‘forceren’, als het kind of het gezin er niet klaar voor is. Dan heeft het geen zin en is dit zelfs contra-productief. En dat is nou het mooie van het toepassen van deze methodiek; je volgt het tempo van het kind en het gezin, om te komen tot blijvende resultaten.”

Janine Hendriks is gezinsvoogd bij Bureau Jeugdzorg Limburg en een van de eersten die de kans met beide handen aangreep om met de methodiek als ondersteuning aan de slag te gaan in een vechtscheidingszaak.

In opdracht van de kinderrechter kreeg Janine de taak om te zien of het contact tussen een dochter en haar vader te herstellen was. De ouders van het meisje waren gescheiden en verwickeld in een hevige strijd met elkaar. Daardoor had het meisje, bij de start van de ondertoezichtstelling, al vijf jaar geen contact meer met haar vader.

Janine: "Samen met een collega heb ik deze zaak gedaan. We zijn begonnen met heel veel gesprekken met het meisje. We maakten samen een 'levenslijn', van geboorte tot heden. Zij gaf aan waar ze het over wilde hebben, welke gebeurtenissen zij belangrijk vond. Vervolgens maakten we een sociogram. Dat sociogram gaf aan wie belangrijk voor haar waren. Als snel werd duidelijk dat ze een echte dierenliefhebber was. Ze had het over haar hond en over een paard waar ze voor zorgde. Ik ging daarover in gesprek met haar. Ik vroeg haar wat het paard over haar zou zeggen als het kon praten. Daarop begon het meisje te huilen. Het werd een confronterend gesprek, maar wel één waarin langzaam duidelijk werd hoe zij gebeurtenissen in haar leven ervoer.

Parallel aan dit proces met het meisje voerden de jeugdzorgwerkers ook aparte gesprekken met de moeder en vader van het meisje. Janine: "De kracht van Kind uit de strijd is dat de uitspraken van het kind als katalysator werken voor de verandering van ouders. Je benadrukt de dingen waar het kind last van heeft en geeft aan wat het kind eigenlijk wil. Dat is heel confronterend, maar wel noodzakelijk. Ouders moeten beseffen dat hun kind voorop staat, dat ze samen ouders van hem of haar zijn en dat hun strijd als ex-partners een negatieve invloed op hun kind heeft. Het kind moet hier buiten gelaten worden. Kinderen hebben recht op regelmatig contact met beide ouders. Het is belangrijk dat beide ouders het kind ondersteunen om een goede band met hun andere ouder te krijgen of te houden. Soms is contact (vooralsnog) niet helpend of zelfs schadelijk voor het kind. In dat geval kijken we of er alternatieve vormen zijn om de ouder een plekje te geven in het leven van het kind."

Centrale vraag was of het contact tussen dochter en vader hersteld kon worden en hoe daarna dan verder. Janine: "Na de eerste gesprekken over het meisje zelf ging het op een gegeven moment over haar vader. Ik vroeg haar: wat gaan we doen met je papa? Ze vertelde me over een incident waarbij ze door haar vader aan haar haren getrokken was. Dat had een diepe indruk gemaakt op het meisje. Maar ze stond wel open voor contact met haar vader. Dat wilde ze graag doen door briefjes te schrijven. Zo ontstond er contact op **haar** voorwaarden."

"En daar gaat het om in dergelijke zaken. Ouders moeten begrijpen dat het welbevinden van hun kind voorop staat. Ouders moeten leren zaken aan te pakken in het belang van hun kinderen. In de gesprekken die ik met vader had gaf hij aan dat hij het 'harentrek-incident' niet zo ervaren had zoals zijn dochter. Maar hij moest accepteren dat zijn dochter het wel als vervelend had ervaren en daarom was het zo belangrijk dat zowel hij alsook de moeder moesten accepteren dat omgang met het meisje onder haar voorwaarden plaatsvond, om zo rustig toe te werken naar structureel herstel van het contact. En anderzijds moeten ook kinderen *beseffen* dat beide ouders hun eigen waarheid spreken. Er zijn in dit soort zaken nu eenmaal meerdere kanten van een verhaal. "

Hoe deze zaak afgelopen is? Het contact tussen vader en dochter is opgestart op initiatief van het kind maar ook door haar weer 'on hold' gezet omdat ze hulp nodig had op persoonlijk vlak om emoties een plaats te geven. Wat er in de toekomst gaat gebeuren is onduidelijk. Wel geeft het meisje aan dat ze weet hoe ze contact met haar vader kan leggen. Ze weet de weg er naar toe.

Moeder heeft via een praktijkondersteuner van haar huisartsenpraktijk. ook hulp gekregen om met de hele situatie om te leren gaan.

Janine kijkt met een goed gevoel terug op deze zaak en is in middels veel vaker aan de slag met de handvatten uit de methodiek Kind uit de strijd. Janine: "Het mooie aan het werken volgens deze methodiek is dat je weliswaar intensiever bezig bent met een zaak, maar dat het gezin zelf tot oplossingen komt. En dat levert resultaat op! "